

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Caput Octavum. De emptione rei furtivæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

tunc dives contra charitatem peccat, non contra justitiam: obligari autem, si vi impedit a sumendo, vel sic ibum jam ab indigentibus occupatum per eandem vim repetat, quia tunc peccat contra justitiam,

CAPVT SEPTIM V.M.

De continuitate peccati furti in eo, qui non restituit.

DE hac re, ea, quæ dixi in Methodo ^a confessionis, loquendo universim de peccato habituali, satis superque sunt pro praxi; ea igitur legere ne graveris.

^a in Meth. Conf. lib. 2. c. 1. §. 7.

CAPVT OCTAVVM.

De emptione rei furtivæ.

Sermo hic est de emente mala fide: licet autem, qui dubius est, rem esse furtivam, & sub hoc dubio emit, sit etiam sine controversia emptor malæ fidei, quia debuit prius indagare veritatem; securus, culpabiliter rem illam contrectat, tamen non statim ac habetur rumor vel suspicio, quod, qui vendit, soleat res furtivas vendere, judicandus est injustus vendor, sed debent rationes alicujus momenti id persuadere, quia nemo, nisi constet, presumendus est, delictum committere.

2. Iam vero dupli modo se habere potest, qui rem ejusmodi furtivam emit: primò, animo sibi retinendi; secundò, animo reddendi illam domino, à quo pretium suum recipiat.

3. Si se habeat priore modo, præter peccatum furti, debebit illam rem domino restituere, ut nimis est clarum, etiam si multo pretio eam emisset, & etiam si hoc pretium à suo venditore nequaquam esset recuperaturus; ratio est, quia, qui dolosè agit, dignus est, ut amittat rem & pretium.

4. Hinc sit, ut ipse fur, qui accepto pretio rem furtivam vendidit, & eandem consignavit ei, qui sciebat, rem esse furtivam, si facti ipsum pœnitiat, non debeat reddere pretium ipsi ementi, sed domino ^b rei: ratio est, quia dum ipse emens sciebat, rem illam furtivam esse, sponte & culpa sua se subjecit periculo amittendi pretium & rem.

^b Mol. t. 3. d. 330. n. 3.

5. Sed emergunt duæ non passim obviæ difficultates. Prima est, an si dominus jam ab emente recuperavit rem suam, possit fur retinere sibi pretium habitum ab emente, quandoquidem diximus, pretium reddi non debere ipsi ementi? Respondeo: Sane tunc æquitas non vult, ut latro detestat aliena pecunia; quare in eo casu reddere debere pretium emptori, & ita judicandum fore à Iudice, etiam in foro externo, mihi dubium non est.

Quod si forte dominus habuit jam pretium suæ rei ab ipso fure, non est justum, ut idem dominus habeat etiam rem ab emente, sed vel reddat pretium ei, cuius est, suam rem repetendo, vel rem relinquat ei, qui pretiū solvit.

6. Secunda: quisnam primo loco debet restitutionem facere domino, fur qui vendidit, an emptor malæ fidei? Respondeo, si res in individuo extat

extat apud emptorem, ipsum debere utpote qui ejus negotium utiliter gesisti, tuum pretium recuperabis.

9. Fit contra secundum, ut quando ejusmodi affectu circa rem suam dominus caret, non obligetur ad dandum tibi pretium, neque justum, neque excessivum, si eo pretio emisti, sed solum ad dandum modicum, à prudenti viro secundum varias circumstantias, in præmium tuæ diligentia vel industria taxandum.

7. Si posteriore modo se quis gerat, emat nimirum rem furtivam, animo eam reddendi domino, utatur hac universalis regula: et toties licet potest quis rem, sive certo, sive dubie furtivam, à fure, quocumque pretio emere, ut tradat domino, quoties sic emendo utiliter negotium domini gerit: & tunc dominus pretium illud, sive parvum, sive magnum, obligabitur, si rem suam velit, date emptori. Ratio regulæ est, quia ex omnibus legibus, licet cuique, benefacere proximo, & ex alia parte, non est defraudandus suo is, qui negotium utile alterius gerit.

c Sane. li. 2. de matr. d. 41. n. 29. Cestrop. t. 1. tr. 2. d. 3. p. 3. n. 4. Less. li. 1. c. 14. d. 8. n. 19. Mol. t. 2. d. 721. n. 3.

8. Hinc fit primò, si rem furtivam admodum pretio emas: secundò, si iusto, quando dominus propter affectum ad rem suam, vel ejus necessitatem, justum idem pretium ad eandem suam rem recuperandam contulisset: tertio, si etiam excessivo, quando pati modo alterum tantum dominus soluerem, sed deinde dominus verè visset pro re sua: fit, inquam, ut tu & sine fraude (quod ex circumstantiis sic emere, loco domini, & sic, tuis à prudenti viro erit colligendum)

P p 2 inven-

d Less. li. 2. c. 14. n. 20. e De Lug. l. 1. de just. d. 17. sec. 1. n. 4.

11. Evidem unum inquirō à De Lugo; si parvo pretio rem domini recuperem, sed deinde dominus verè

inveniatur , rem illam ne parvo qui-
dem eo pretio astimare , privabiturne
suis modicis illis expensis emptor .
Non puto privandum , quia , licet do-
mimus sic per accidens sit affectus , pru-
denter per se egit & utiliter negotium
illius emptor . Non ergo est omnino
Lessij doctrina à Delugo repellenda :
sed sit hujusmodi regula , utrosque con-
cilians : tune debet pretium , quam-
vis excedens , dominus dare emptori ,
quando emptor non temere , sed pru-
denter inmixus fundamentis judica-
vit , se bene gerere negotium domini ,
illud excedens pretium latroni offe-
rendo , & in hoc casu intelligendus est
Lessius : secus vero , non debebit ; quan-
do scilicet imprudenter ; in quo even-
tu intelligendus est loqui De Lugo . Ra-
tio regulæ est , quia hac distinctione
posita , vere & per se dicetur utilis ne-
gotiorum gestor .

12. Petes. Licitène emetur ejusmo-
di res furtiva incerti domini , eo ani-
mo , ut si appareat dominus , illi tra-
datur ; si vero non appareat , retine-
atur ab emptore ? Respondeo , licite e-
mi & retineri , modo non negligatur
moralis diligentia inveniendi domi-
num , cui dare , si si appareat , omnino cusat eum , qui merces captas ab ha-
debes , recuperato tuo pretio , juxta ticas , publico mercatui expositas e-
modo dicta .

Vnum valde notandum . Nam si
justo , vel excedenti pretio rem illam ,
v. g. vestem à fure dicto animo emi-
sti , totam vestem , nullo apparente e-
apparere certus rei dominus ? Re-
jus domino , retinere licet vales . At si spondeo , recuperato à te pretio tu-
us modico pretio , an debeas , quod industriae , ipsi rem esse reddendant ,
deest usque ad justum , expendere in
usus pios , sicuti aliqui censem de om-

nibus rebus incerti domini , colligetur
ex dicendis inferius . f Certè ad usus
Ecclesiarum solent , ut audio , appli-
care Christiani calices , ac suppellecti-
lem sacram , quando ea , quamvis mo-
dico pretio , emunt à pyratis infidelib-
us , quo pacto suæ obligationi faci-
unt , sine controversia , satis .

f infr. tr. 4. c. 1. §. 3. nu. prefer-
tim 31.

Si res à te parvo pretio redempta ,
cum animo reddendi domino , fuit du-
bie furtiva , potes post adhibitam dili-
gentiam (quam omnino adhibere
teneris , quia secus , ut diximus n. 1.
esses possessor malæ fidei .) potes , in-
quam , si veritas nequeat cognoscí , sine
ullo onere tibi retinere : jam enim
tunc incipis esse bonæ fidei possessor .

13. Quando spes nulla appetet , quod
dominus rem suam recuperare posse ,
quia nimisrum , si tu non emisses , emis-
sent alij , qui nunquam domino redi-
didissent , puto , te posse illam emere
vilissimo quocumque pretio , & tibi
retinere , sine onere dandi quid paupe-
ribus . Ratio est , quia tunc dominus
Lege Lessium , g qui ex hoc capite ex-
num , cui dare , si si appareat , omnino cusat eum , qui merces captas ab ha-
debes , recuperato tuo pretio , juxta ticas , publico mercatui expositas e-
modo dicta .

g Less. li. 2. c. 28. dub. 11. nu. 135.
cui adde Mol. r. 1. d. 118.

14. Quid , si deinde , fortuito casu ,
apparere certus rei dominus ? Re-
jus domino , retinere licet vales . At si spondeo , recuperato à te pretio tu-
us modico pretio , an debeas , quod industriae , ipsi rem esse reddendant ,
deest usque ad justum , expendere in
quia res ubicumque &c. quomodo-
cumque inveniatur , domini est . Sed
fortasse

fortasse non videbitur alicui improba-
bile , posse saltem aliquando retineri.

Nam si ejusmodi fuerunt circum-
stantiae , ut dominus verè illam rem
pro derelicta habuerit , jam dominum
illius à se abdicavit , h atque adeo
ad illam jus amplius non habet . Ad
discernendum autem , quando rem
suam dominus pro derelicta habeat ,
ita ut ejusmodi res sub nullius domi-
nio sit , & consequenter sit primi occu-
pantis , hanc regulam in simili habet
Delugo . i Quando , inquit , sive ra-
tione temporis longinqui , sive alia-
rum caussarum æquivalentium , puta
loci distantia , potentia furis , rei utili-
tas &c. res item sit extra potestatem
domini , ita ut ab illo non possit ullo
modo recuperari , eo ipso censetur jam
domino carere . Hæc in gratiam hujus
probabilitatis : tamen quia regulariter
non præsumitur dominus absolute
rem suam velle pro derelicta habere ,
sed sub conditione , donec sit modus
eam recuperandi , cum nemo præsu-
matur , suas res , propter quamlibet
vulgarem difficultatem recuperandi ,
velle prorsus amittere , ideo apparenti
domino res erit regulariter modo di-
cto restituenda . Vide , quæ dicam tr.

3. c. 2. §. 8. n. 12.

h l. infr. tr. 4. c. 1. §. 3. num. 4. i

De Lugo de just. t. 1. d. 6. sec. 10. num.
200. & sec. 12. n. 140

15. Illud concedo , posse nos sequi ,
cum Lessio & Molina , l tibi jus
competere petendi à domino illud
pretium , quo rem emisti à dictis la-
tronibus , si illam velit ; qui si nolit
pretium illud dare , eam tibi poteris
retinere . Ratio est , quia cum nulla sic

fiat injuria domino , imo ejus negoti-
um bene geratur , censetur is consenti-
re in tuam emptionem , & voluisse ,
ut potius res fieret tua , cum onere , ut
eam (reddito tibi illo pretio) sibi resu-
meret , quam omnino irrecuperabi-
liter amittere .

i Less. l. 2. I Mel l. c.

16. An qui rem bona vel mala fide
à fure emit , vel dono accepit . possit a-
liquando eandem reddere furti , dice-
tur tr. 3. c. 3. §. 2. & 3.

CAPUT NONVM.

*De peculiaribus quibusdam furtis in lu-
dendo , venando &c.*

D E his , non solum quæ ad fur-
tum restitutionemque perte-
nent , hic subijciani , sed etiam ,
quæ ad eorum completam faciunt tra-
stationem , ut scilicet uno contextu to-
ta eorundem cognitio habeatur , & ne
eodem , cum molestia lectoris , meo-
que labore iterum reverti cogar .

§. I.

*De furtis & obligationibus lu-
dendentium.*

1. **L** Vdus est certamen & quod-
dam suscepturn ad competen-
tem animi ciblationem , cui,
ne frigeat , solet adjungi pactum seu
contractus quidam , ut victori res ab u-
troque exposita approprietur .

2. Et quidem certum sit primo ,
ludum ex se non esse illicitum & spe-
ciareque ad virtutem Eutrapeliae . seu

P P 3

affabi-

